

Arbeids- og sosialdepartementet
Att: Avdelingsdirektør Sara Bruvoll

Norges
Handikapforbund

Vår dato: 12.05.2021

Hørings svar: Foreleggelse forslag til endringer i bilstønadsforskriften.

Vi viser til foreleggelse fra Arbeids- og sosialdepartementet 19. mars 2021. Endringene gjelder forskrift av 7. mars 2003 nr. 290, Bilstønadsforskriften.

Departementet foreslår følgende endringer:

- **Hjemmel for å kreve gjeldsoppgjør når bruker ikke overholder plikter.** Bakgrunnen er at Trygderetten har endret praksis. Departementet er derfor usikker på om Nav kan kreve gjeldsoppgjør hvis registreringsplikten ikke er overholdt. Departementet ønsker hjemmel for at etaten kan kreve inn gjeld ved mislighold av denne plikten. Det betyr at tilskudd må tilbakebetales/bilen leveres inn.
- **Hjemmel for å avslå ombygging og spesialtilpasning.** Hjemmelen skal åpne for avslag på ombygging og spesialtilpassing av privatfinansiert bil ved uhensiktsmessig bilkjøp.

NHF og FFO støtter ikke forslagene. Vi mener de vil svekke retten til nødvendig transport. Bilstønadsordningen er av helt avgjørende betydning for funksjonshemmedes muligheter til å delta i samfunnet på linje med andre. Bil er et helt grunnleggende hjelpemiddel for å få dekket et reelt og betydelig transportbehov. Vi mener departementets forslag betyr innstramninger og ikke kun presiseringer av dagens lovverk. Å bli fratatt bilen gjennom krav om gjeldsoppgjør fordi registreringsplikten ikke er overholdt, mener vi er en uforholdsmessig reaksjon. Isolasjon er alternativet når bilen må leveres inn/selges for å betale tilbake tilskudd. Å miste retten til ombygging og spesialutstyr fordi bilvalget du gjorde kunne vært et annet, betyr at du vil stå uten transport og ikke kan delta i samfunnet.

Vi reagerer på forslagenes premiss om at funksjonshemmede ikke har en egeninteresse i å skaffe seg hensiktsmessig bil og overholde regelverket for å sikre transport og deltakelse. Norge har etter FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) plikt til å fremme funksjonshemmedes rettigheter og likestilling. FNs bærekraftsmål (delmål 11.2) sier at Norge skal legge særlig vekt på behovene mennesker med nedsatt

funksjonsevne har for tilgang til trygge, tilgjengelige og bærekraftige transportsystemer til en overkommelig pris. Vi støtter ikke forslagene fordi de betyr en svekkelse av retten til transport.

Utdyping av departementets forslag og våre synspunkter

Til pkt. 3.1 Hjemmelsgrunnlag for gjeldsoppgjør

Bilstønadsforskriftens § 15 Gjeldsoppgjør, sier at det skal foretas gjeldsoppgjør dersom § 1 og § 3 ikke lenger er oppfylt. § 16 Andre bestemmelser, sier at ved særlige grove og gjentatte forsømmelser kan det også foretas gjeldsoppgjør etter § 15.

§§ 1 og 3 gjelder personkrets, formål og vilkår. Departementet foreslår å ta inn et tillegg i § 15 om at det skal foretas gjeldsoppgjør dersom medlemmet *bryter registreringsplikten*.

Departementet er usikker på om det er adgang til å foreta gjeldsoppgjør når registreringsplikten ikke er overholdt, og viser til den endrede praksisen i Trygderetten. Retten mente i sak om registreringsplikt at det ikke var tilstrekkelig grunnlag for å fatte vedtak om gjeldsoppgjør. Departementet vil ta inn bestemmelser i forskrift som gir etaten mulighet til å kreve inn gjeld fra en bruker, slik at tilskuddet tilbakebetales/bil leveres inn. Det skal også framgå klart at stønadsmottaker har en plikt til å ha et registrert kjøretøy på sitt navn gjennom hele stønadsperioden.

NHF og FFO støtter ikke forslaget fordi det innebærer en reell innstramning.

Vi viser til kjennelse i Trygderetten (TRR-2018-2397), der retten bl.a. viste til at:

«Bilstønadsforskriften § 15 er en skal-bestemmelse, mens § 16 er en kan-bestemmelse. Etter bilstønadsforskriften § tredje ledd annet punktum «kan» det «ved særlig grove og gjentatte forsømmelser» foretas gjeldsoppgjør. Dette er utpregede skjønnsmessige vilkår som forutsetter en konkret vurdering av forsømmelsen i det enkelte tilfellet.»

I den konkrete saken fikk den ankende part medhold. Vi mener det er viktig å beholde dagens skjønn etter § 16, og ikke utvide hjemmelen for gjeldsoppgjør til en skal-bestemmelse i § 15. Trygderettens lovtolkninger er sentrale for samfunnet og for funksjonshemmedes rettssikkerhet. Vi kan ikke se at Trygderettens begrunnelse tilsier den innstramningen departementet foreslår. I stedet for å definere kjennelsen som et problem og svare med å stramme inn, mener vi departementet må etterleve føringene fra retten.

Til pkt. 3.2. Hjemmelsgrunnlag for å avslå ombygging og spesialtilpassing av privatfinansiert bil ved u hensiktsmessig kjøp

Her introduseres et nytt begrepet i bilstønadsordningen: «privatfinansiert bil».

Begrepet foreslås inn i § 5, som skal lyde:

«I gruppe 1 kan medlemmet fritt velge nytt eller brukt kjøretøy. Medlemmet må selv sørge for at kjøretøyet er hensiktsmessig og at det vil vare ut stønadsperioden. Dette gjelder også dersom det er behov for spesialtilpasninger i privatfinansierte biler.» Det foreslås også endringer av § 11: Tilskuddet skal begrenses til rimeligste, hensiktsmessige løsning for personbiler, uavhengig av om de er privat- eller folketrygdfinansiert (...)

Begrunnelsen for å ta inn «privatfinansierte biler» er å etablere en hjemmel for å kunne gi avslag på spesialutstyr og tilpassning fra folketrygden, dersom ombygging/tilpassing ikke

hadde vært nødvendig om stønadsmottaker hadde anskaffet en mer hensiktsmessig bil. Det skal kunne gis avslag på søknad om unødvendig tilpassing.

NHF og FFO støtter ikke forslaget fordi det vil svekke retten til spesialutstyr og ombygging. Departementet har ikke gitt noen eksempler på hva som er unødvendig tilpassing. Departementet har ikke gitt noen eksempler som begrunner forslaget, og det eventuelle omfanget av problemet er heller ikke beskrevet. Konsekvenser er ikke utredet.

Våre erfaringer er at funksjonshemmede har en sterk egeninteresse i å finne fram til bil og tilpasninger som fungerer i praksis, slik at man får dekket sitt transportbehov. Vi mener at straff i form av svekkede rettigheter ikke er veien å gå, fordi transportbehovet vil være der.

Det er verken i funksjonshemmedes eller Navs interesse at det velges biler som ikke er hensiktsmessige og kan tilpasses. Samtidig vil valg av bil, ombygging og spesialutstyr være komplisert for mange. Rådgivningen er i dag svak for de som får tilskudd til gruppe 1-bil, og fraværende for alle som trenger en tilpasset personbil til andre formål enn utdanning og arbeid. Vi mener løsningen må være at Nav Bilsentre utvider tilbudet om rådgivning, i stedet for å svekke rettighetene og mulighetene for transport. Vi mener også at innstramningen i gruppe 1-bil fra 2015 må reverseres. Da vil Nav komme i dialog med alle som får lån og tilskudd, og kan tilby rådgivning for valg av hensiktsmessig bil og utstyr.

Vi vil også peke på at det er noe uklart hva som ligger i «privatfinansierte biler». Biler i gruppe 1 har en høy grad av privatfinansiering fordi tilskuddet er lavt. Personbiler til dagligliv finansieres i sin helhet privat, etter at dette formålet ble tatt ut av bilstønsordningen for gruppe 1 i 2015. Vi frykter også at en større andel biler i framtiden vil bli kategorisert som «privatfinansierte», og at noe av grunnlaget for å redusere rettighetene legges gjennom den foreslåtte hjemmelen. Vi viser her til høringsnotatet i 2018, der departementet foreslo vesentlige endringer av bilstønsordningen, bl.a. å gå over til en tilskuddsordning for bil gruppe 2. Departementet hevdet at bil er vanlig i befolkningen og ikke kan anses å være et hjelpemiddel, og mente derfor at det er rimelig at man dekker utgiftene til selve bilen selv. Departementet foreslo ikke i den omgangen å kutte støtten til selve bilen, men gjennom å gå over til tilskuddsordning legge grunnlaget for en utvikling der folketrygden kun tar et begrenset ansvar for kostnadene, slik som for gruppe 1. Dersom regjeringens mål er at bil ikke skal finansieres som hjelpemiddel, at du får et tilskudd og velger bil selv, vil mange i framtiden kunne bli rammet av endringen som foreslås i § 5.

KONKLUSJON

For å fremme funksjonshemmedes likestilling i samfunnet må rettighetene ikke svekkes. Rådgivningen må styrkes for alle som trenger tilpasset bil. Vi ber derfor departementet trekke tilbake forslagene til endringer av bilstønsforskriften.

Med vennlig hilsen

Tove Linnea Brandvik/s/

Forbundsleder
Norges Handikapforbund

Lilly Ann Elvestad

Generalsekretær
Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon